

Révész Sándor

A politikai nemzetről

Amikor két kapitális agancs összeakad, nem tanácsos, de főleg nem stílusos szerényebb csontképződményekkel közölni. A Magyar Hírlap hetedik oldalán a magyar közírás két kapitális debattora, **Eörsi István** és Tamás Gáspár Miklós akasztotta össze – sokadszor – az agancsát (ld. a lap december 16., december

20. és január 13.). A két magányos trófeaviselőnek nincs szüksége segéddőfőkre a harci tisztáson. Ők részben a lovagiasság szabályai szerint, részben azok áthágásával nélkülem is helyretaszígjálják egymást. A publicisztikai erőszakkal szemben kitűnő fegyverzetel rendelkeznek, hatalmi erőszak pedig jelenleg nem fenyegeti őket. Ezért aztán szótlánul haladok el (nehezen viselt önuralommal) a vitához közvetlenül kapcsolódó megjegyzések mellett, és azt a nemzetfogalmat – TGM-esen fogalmazva – görcsövezem, amelyet Tamás Gáspár Miklós a vita sodrásából kilépve minden eddiginél egyértelműbben, katonás tömörséggel meghatároz (Még egy szó a nemzetről, január 13.).

Eszerint: a modern szabadság által teremtett politikai közösség a politikai nemzet, melynek fogalma három pilléren nyugszik. 1. A jogegyenlőség és joguralom eszméjének megfelelően minden honpolgár a politikai nemzet tagja. 2. A politikai nemzet kulturálisan meghatározott, „a mi politikai közösségünk természetét a magyar nemzeti hagyomány határozza meg, nem pedig a honi etnikai kisebbségek saját külön tradíciója”. A kisebbségek asszimilációja a magyar politikai nemzet szempontjából erény, bár nem kötelező és nem kikényszeríthető. 3. Kollektív jogok nincsenek, az anyanyelvű művelődés és a kisebbségi hagyományok ápolása emberi jog, de a kisebbségeknek nem lehetnek kiváltságai, „nem alkothatnak önmaguknak törvényeket”. Amint azt TGM korábbi írásából tudjuk, az autonómiatörekvések alkotmányos államok felbontására irányulnak.

Mindebből az alábbiak következnek.

A honpolgárok jogilag egyenlők, de minőséileg nem azok. Természetesen, hiszen ha van haza, van jó és van rossz, akkor a hazának vannak jobb fiai és rosszabbak. Csak hogy a hazának két, nyelvéhez és saját történelmi, kulturális tradícióhoz ragaszkodó fia közül jobb az, aki a politikai nemzetet kulturálisan meghatározó nyelvbe és hagyományba született bele, és rosszabb az, aki egy kisebbségi nyelvbe és kultúrába született bele. Az anyanyelvhez és anyakultúrához való ragaszkodás a politikai nemzet nyelvéhez és kultúrájához képest lehet erény és lehet – mi az erény ellentéte? – bűn vagy legalábbis gyarlóság. Ugyanahhoz a nyelvhez és kultúrához való ragaszkodás erény a határ egyik oldalán, és az erény hiánya a határ másik oldalán, a közjót szolgálja Komárom egyik felében, a közjót ellentétes Komárom másik felében.

Az „anyanyelvű művelődéshez és a sajátos kisebbségi hagyományok ápolásához”, tehát az asszimiláció ellen ható tevékenységhez való jog az erénytelen, a közjót ellentétes honpolgári magatartás joga. Persze nem a mai Magyarországon, ahol TGM víziójával ellentétben nem a magyar nyelv, hanem a kisebbségi nyelvek vannak „halálra sebezve”, ahol a kisebbségi kultúrák már úgy szétmorzsolódtak, hogy azok ápolása már senkit nem szigetel el a magyar nyelvi és kulturális közösségtől, ahol a legerősebb identitástudattal rendelkező kisebbségi vezetők között sem találkoztam soha egyetleneggyel sem, pedig sokkal találkoztam, kinek magyar beszéde a magyarokétól

„Az »anyanyelvű művelődéshez és a sajátos kisebbségi hagyományok ápolásához«, tehát az asszimiláció ellen ható tevékenységhez való jog az erénytelen, a közjót ellentétes honpolgári magatartás joga.”

megkülönböztethető lenne. De bizony másképp van ez valamennyi szomszédos országban, és még inkább másképp volt ez a múlt század Magyarországon, ahová TGM a politikai nemzet fogalmáért visszanyúl, ahol a magyar anyanyelvűek aránya a század elején némileg haladta meg a 40 százalékot, és a század végére érte el az 50 százalékot javarészt a zsidóság asszimilációja és a nem magyar anyanyelvűeket nagyobb arányban elsodró hatalmas kivándorlási hullám következtében. Nem kétséges, hogy a múlt századi asszimilációs folyamatban az állami erőszaknak csekély szerepe volt, és az erőszakos állami asszimilációs kísérletek csekély eredménnyel jártak, de az sem kétséges, hogy volt ilyen.

A TGM politikai nemzet eszményének megfelelő politikai hatalom abban a helyzetben is megvédi a közjót ellentétes kisebbségi tevékenységhez való jogot, amikor a kulturális és nyelvi dominancia kérdése valóban tényleges és éles kérdés. Ráadásul nem passzívan, hanem aktívan, hiszen ezek a jogok döntő mértékben a közpénzekből finanszírozott közszolgáltatásokhoz kapcsolódnak, és a velük való élés ezeket a közszolgáltatásokat általában megdrágítja. A hatalom tehát, ha nem vállalja annak a többletköltségét, ami a nemzet érdekében ellentétes, akkor de facto megfosztotta kisebbségeit emberi jogaik gyakorlásától, és megbontotta a jogegyenlőséget.

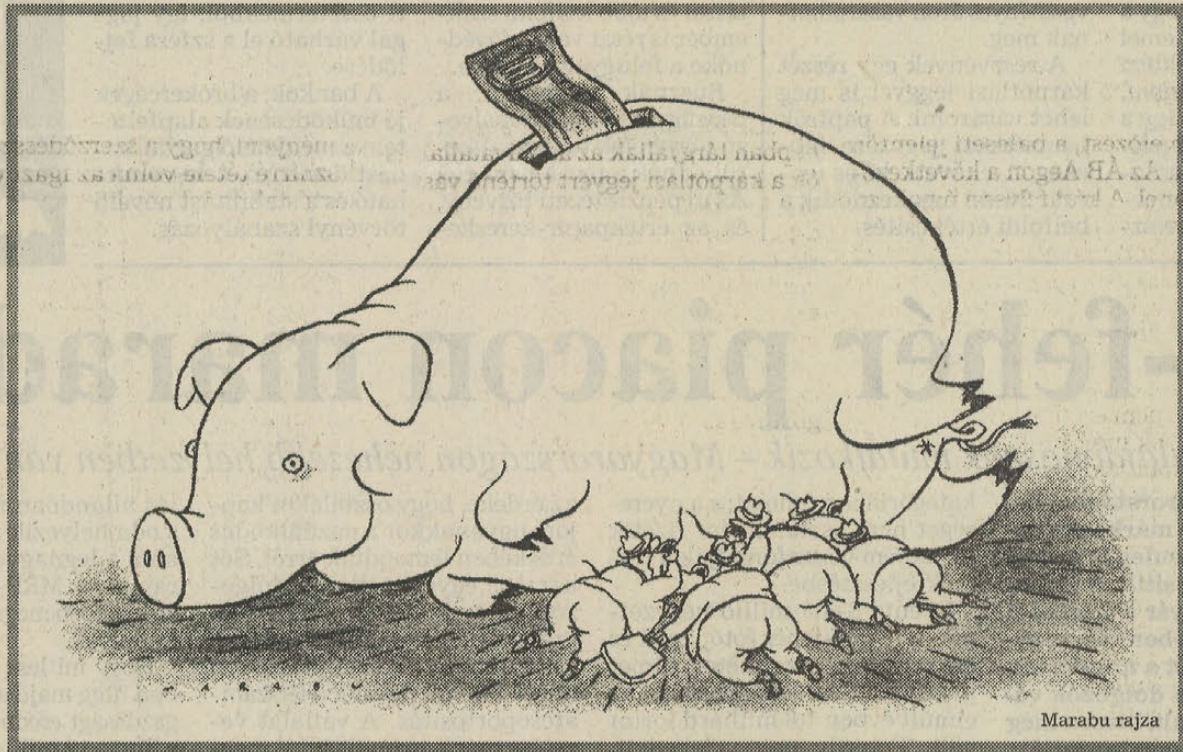
Én nem tudok példát arra, hogy a kisebbségi jogok gyakorlásának tényleges biztosítása, a tényleges erőszakmentesség jelentős kisebbségi kultúrák jelenlétében az asszimiláció erényének hatalmi képviselőjével összefért volna. Persze a példa hiánya nem érvénytelenít sem eszmét, sem elvet.

A fent vázolt politikai nemzet fogalom a kisebbségi

ségi magyarságra nézvést háromféle törekvést alaposan meg. Az első az irredenta. Ha a kisebbségi magyarság eltűnését, asszimilációját rossznak tartjuk, viszont a kisebbség asszimilációját a „modern szabadság politikai közösségében” jónak tartjuk, akkor csak azt tarthatjuk jónak, ha minden magyarul lakta terület Magyarországhoz tartozik, még akkor is, ha ezeket a területeket magukban foglaló országok szabadok (mint például Ausztria) vagy szabadabbá vál(hat)nak. A második: nem tartjuk fontosnak a kisebbségi magyarság megmaradását, azt tartjuk fontosnak, hogy szabad országok, politikai nemzetek alakuljanak ki ott, ahol ők élnek, és miként erénynek tartjuk a romániaság elmagyarosodását a szabad magyar politikai nemzetben, azonképpen erénynek fogjuk tartani a magyarság elrománosodását a szabad román politikai nemzetben. A harmadik: azok az elvek, mértékek és fogalmak, amelyekről beszélünk, nem egyetemesek, hanem magyarok, nem egyetemes érdekeket tükröznek, hanem magyar érdekeket. Másként gondolkodunk a magyarok más nemzetekhez való asszimilációjáról és másoknak a magyarsághoz való asszimilációjáról. Ezért fontos, hogy „szabadságszeretben lepipáljuk szomszédainkat”, hogy rávegyük őket a „pax hungarica” „előnyeinek tudomásulvételére”, mert ez a minket kiemelő minőségi különbség alapozza meg azt a különbséget, ahogy a „mieink” és az „övéik” asszimilációjáról gondolkodunk.

Ami TGM fejtegetéseinek az elején azzal az ellentmondással kezdődik, hogy a politikai nemzet fogalmát sajátosan magyarnak mondja, miközben egyetemesen a modern szabadsághoz köti, az TGM fejtegetéseinek a végén azzal az ellentmondással zárul, hogy a szabadságszermény egyetemes mértékének képviselőjéhez köti a szabadságszermény (nem a szabadságjogok!) egyetemes ségének tagadását. A szabadság egyetemes szempontjából indokolt, hogy a román politikai nemzet minél szabadabb legyen. De ha annál kevésbé indokolt az erdélyi magyarság létezése, minél szabadabb a román politikai nemzet, akkor magyar nemzeti szempontból nem indokolt, hogy Románia minél szabadabb legyen.

Tartok tőle, hogy ezt az ellentmondást a politikai nemzet fogalmán belül nem is lehet feloldani. Miként a múltban, azonképpen a jövőben sem.

Marabu rajza